

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Teologická fakulta

Katedry etiky, psychologie a sociální práce

Bakalářská práce

Extremistická hnutí - rizikový faktor současné mládeže.

Vedoucí práce: PhDr. Roman Míčka, Th.D.

Autor práce: Petr Šindelář

Studijní obor: Vychovatelství (B7505) – Pedagogika volného času

Ročník: 3

2013

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 21. 2. 2013

.....
Podpis studenta

„Děkuji vedoucímu diplomové práce PhDr. Romanu Míčkovi, Th.D. za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.“

ÚVOD	6
1 EXTREMISMUS A RADIKALISMUS	8
1.1 Radikalismus.....	8
1.2 Extremismus	8
1.2.1 Historie extremismu.....	11
1.2.2 Pravicový extremismus	13
1.2.2.1 Rasismus	14
1.2.2.2 Skinheads	15
1.2.3 Levicový extremismus	15
1.2.3.1 Komunismus	16
1.2.3.2 Anarchismus	17
1.3 Symbolika extremismu	18
1.4 Současná extremistická scéna v ČR	19
1.4.1 Pravicová extremistická scéna	19
1.4.2 Levicová extremistická scéna	20
1.5 Terorismus	21
2 EXTREMISMUS A MLÁDEŽ	24
2.1 Faktory ovlivňující inklinaci mládeže k extremismu	25
2.1.1 Sociální aspekty	26
2.1.2 Biologické aspekty	27
2.1.3 Psychologické aspekty	28
2.1.4 Rodina	28
2.1.4.1 Vývoj rodiny po roce 1989	29
2.1.4.2 Poruchy rodiny ve vztahu k dítěti	31
2.1.5 Vzdělání a škola	34
2.1.6 Věk a pohlaví	35
2.1.7 Volný čas	37

2.3 Koncepce boje proti extremismu	40
2.4 Shrnutí kapitoly Extremismus a mládež	44
ZÁVĚR	46
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	47
ABSTRAKT	52

ÚVOD

„Nejdůležitější je obětovat se pro víru, bez ohledu na to, je-li tato víra správná nebo chybná.“

Ernst Jünger

Tématem mé bakalářské práce jsou Extremistická hnutí – rizikový faktor současné mládeže, což je při neustálé hrozbě terorismu pro veřejnost téma dosti zajímavé a aktuální, poněvadž tato hnutí využívají k prosazení svých myšlenek metody, které jsou většinou za hranici legislativních norem. Tento problém je proto předmětem studií, jak veřejnosti, tak i jednotlivých států, a to v celosvětovém měřítku. Proto je na extremismus třeba nahlížet ne jako na problém jen konkrétních států, ale jako na problém všech, tzn., že je třeba ho řešit na globální úrovni.

V posledních letech, zejména po listopadových změnách v roce 1989, zaznamenala extremistická scéna řadu změn. Došlo k otevření státních hranic bývalého socialistického bloku s ostatními zeměmi, což bylo sice pro český stát samozřejmě přínosem, ale s nastalou informační svobodou k nám začaly proudit postoje a názory, které byly pro nás neznámé a se kterými jsme neuměli nakládat. Bylo těžké si nevšimnout, že mezi těmito postoji si jednu z dominantních pozic začal budovat extremismus, pro mnohé z nás, jev téměř neznámý. Před rokem 1989 totiž režim u nás tyto informace úspěšně zamlčoval. K rozvoji tohoto hnutí také přispívá současná společenská situace a frustrace z mnohdy tíživých životních situací.¹ Dalším, kdo pomáhá rozvoji tohoto hnutí, jsou do jisté míry i média, která při honbě za co největší sledovaností skloňují extremismus snad ve všech pádech. Jen v loňském roce by se dal počet článků s touto tematikou například na zpravodajském serveru iDNES.cz počítat na desítky.² Takovýto zájem ze strany médií extremismu poskytuje nejen velmi masivní propagandu, ale hlavně ho informativně šíří přes celé spektrum společnosti.

Cílem mé bakalářské práce je snaha o zmapování a přiblížení extremistické problematiky, jejího vzniku a možných příčin, které by mohly mít vliv na jednu z nejrizi-

---

¹ Srov. ĚXTREMISMUS NARŮSTÁ, [online].

² Srov. iDNES [online].

kovějších sociálních skupin - na mládež. Zároveň se budu snažit odhalit důvody, které vedou mladé lidi sympatizovat s těmito myšlenkami. Při psaní bakalářské práce jsou použity informace z odborných publikací a článků zabývajících se problematikou extremismu, volného času mladých a problematikou sociálně patologického chování. Jsou použity i poznatky z policejní praxe a statistiky z ministerstva vnitra, které mají souvislost s trestnou činností, která je páchána s extremistickým podtextem. Taktéž čerpám z on-line zdrojů, které se tomuto problému věnují.

Obsahem první části práce je snaha definovat pojmy extremismus, radikalismus, terorismus a vysvětlit jejich rozdíly. Taktéž se zde pokusím vysvětlit dělení společnosti na pravicové a levicové společenské spektrum. V druhé části, která řeší faktory extremismu mládeže, se pokusím popsat některé psychologické, biologické a sociální vlivy, které ovlivňují motivaci mladých reflektovat na nabídku extremistické ideologie. V závěru práce též nechybí část, která se zabývá možnostmi prevence a represe vůči těmto jevům. Použitými metodami jsou především přímé a nepřímé citace vycházející ze studia použitých odborných zdrojů.

Tato bakalářská práce si neklade za úkol komplexně zmapovat extremistickou scénu, poněvadž rozsah a množství informací jsou značné, ale chce víceméně poukázat na tyto existující problémy a nabídnout tak základní přehled o této problematice.

1 Extremismus a radikalismus

1.1 Radikalismus

V současné době situaci nijak nezjednodušuje fakt, že radikalismus se často zaměňuje za extremismus a naopak. Problém je tedy již na základní lingvistické úrovni.

Slovo „extrém“, které pochází z latiny, znamená „nejkrajnější“ nebo „nejvzdálenější“. Dá se tedy říci, že v politické terminologii tento pojem označuje pozice, které jsou nejvíce vzdálené od politického středu. Většinou se ale extremismus vysvětluje jako nějaká aktivita, která brojí proti stávajícímu politickému systému a má zájem ho nějakým způsobem oslabit, popřípadě zlikvidovat a pak jej nahradit novým, nedemokratickým systémem.

Oproti tomu slovo „radikální“ vzniklo z latinského „radix“ což značí „kořen“. Je tedy nasnadě, že radikální jednání nebo řešení jde tedy přímo „k jádru problému“ nebo by se dalo přesněji říci, že „jde přímo ke kořenu“.

Z tohoto plyne, že tato dvě slova nejsou ekvivalentní nejen, co se týče jazykového významu, ale hlavně by se neměla zaměňovat v politické teorii. Jejich rozdíl lze tudíž spatřovat nejen v prostředcích, které používají, ale také v cílech, jež pomocí oněch prostředků chtějí dosáhnout. Extremisté se nezděhají používat násilí k dosažení svých cílů. Naproti tomu radikálové používají dostupné legální prostředky, i když někdy jsou až na samé hranici právní legislativy. Extremisté jsou zastánci fundamentální a ideologické opozice, a chtějí změnit vše, zejména celý politický systém. Oproti tomu radikálové vytváří legální opozici dané vládě.³

1.2 Extremismus

Extremismus je termín, který určitě každý z nás ve svém životě už někdy slyšel. Někdo ho jen slyšel, někdo se s ním bohužel i setkal. A takových je nás určitě mnoho. Stává se poměrně často, že když si kdokoliv z nás otevře nějaký časopis, pustí si televi-

---

³ Srov. CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*, s. 10-11.

zi, popřípadě si "listuje" internetem, že narazí na článek týkající se akce nějaké extremistické skupiny. Mohou to být například příslušníci hnutí skinheads, kteří někde hajlují a provolávají slávu svému idolu nebo jsou to příslušníci nějaké ekologické organizace, kteří blokují pro ně nepřípustnou stavbu, či je to jen skupina jedinců, kteří se hlásí k nějakému fotbalovému klubu, a proto někde zničili část sportovního stadionu, který patří do majetku jejich soupeře, a udělali tam škodu za několik desítek tisíc. Také se můžeme dočíst např. o jedinci, který se s taškou naplněnou třaskavinou nechal vyhodit do povětří v nějakém centru turistického letoviska. Všechny tyto akce, i když stojí často na úplně opačných pozicích společenského nebo politického spektra, mají mnoho společných znaků, způsobů vyjadřování i chování, které vyrůstají z podobného společenského podhoubí a mají společné psychologické kořeny. Každý člověk má totiž potřebu se nějak podepsat na tomto světě, i když se někdy tváří, že ho to vůbec nezajímá.

Extremismus je dnes vysoce frekventovaným pojmem ve společnosti, avšak mezi jednotlivými názory na něj se objevují rozpory. Většinou jsou takto označeny velmi nebezpečné a odpudivé činy. Extremismus je přímo závislý na uspořádání a stavu společnosti, v níž se projevuje. Ocitne-li se taková společnost ve stádiu, kdy začnou narůstat vnitřní rozpory, je naprostá většina extrémních aktivit bezprostřední reakcí na ně. Nespokojenost občanů se většinou pojí s politickou ideou, kterou vykonává stát, nebo se váže na nějaký celosvětový problém. Jejich společným cílem je snaha o změnu zřízení popř. i celého světa. Chování extremistů lze označit jako intolerantní.

Po zhroucení socialistického bloku v Evropě se i Československo otevřelo demokracii. Bohužel ruku v ruce s demokracií k nám začaly proudit i jevy, se kterými se naše společnost setkávala poprvé a kterými byla zaskočena a šokována. Západní Evropa je znala velice dobře, ale u nás jsme se s nimi potkávali jen na obrazovkách našich televizorů. Byly to násilné demonstrace, projevy organizované intolerance, rasově motivované násilné činy nebo politicky motivované sebevraždy jedinců, kteří je spáchali na místě s velkou koncentrací civilního obyvatelstva.

A co je tedy extremismus? „Extremismus obsahuje vyhraněné, nekompromisní politické postoje směřující jednoznačně k přeměně či přímo k odstranění demokratického zřízení, a za tímto účelem jsou využívány všechny dostupné prostředky, včetně takových, které jsou již za rámcem právního státu.“⁴ S extremismem se setkáváme na pravé i levé straně politického spektra. Odtud se za určitých okolností a vhodných podmínek

---

⁴ SMOLÍK, J. a kol., *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*, s. 44.

může šířit do celé společnosti, vyústit v násilné akce zaměřené na destabilizaci a následné odstranění demokratického společenského řádu.

Je třeba si ale také uvědomit, že je to jev dynamický, který se vyvíjí, a co bylo extrémní v minulosti, to může být považováno v současné době za naprosto normální. A určitě to platí i obráceně. Proto se dnes dává přednost přesnému vymezení a definování. Používají se termíny jako neonacismus, rasismus nebo terorismus. Platí tedy, že příslušníci extremistických názorů se dají rozdělit do několika skupin.

Do jedné skupiny se dají zařadit ti, kteří usilují o nějaké ušlechtilé a humánní ideály, ale dělají to způsobem, kterým porušují zákony (ekologové, ochránci zvířat apod.). Jejich myšlenka je tedy dobrá, ale bohužel své představy prosazují nežádoucím způsobem.

Do další skupiny spadají představitelé, kteří prosazují své představy o chodu společnosti takovým způsobem, který odporuje obecným normám morálky a humanity. Ale je to v rámci platných právních řádů. Chtějí tedy prosadit „slušným“ způsobem „špatné“ cíle.

Příslušníci poslední skupiny se snaží prosadit své nelidské a protizákonné ideje způsobem, který je vždy doprovázen nějakou sebevražednou akcí nebo nějakým činem, při kterém dojde k úmrtí většího počtu lidí.

Při pohledu na tyto tři skupiny naprostá většina lidí jako extremisty vidí ty, co spadají do poslední skupiny. Ostatní, které bychom zařadili do prvních dvou skupin, a kteří se pohybují na „hraně“ zákona, nazýváme termínem - radikálové. Jejich aktivita je pro občany, i když s výhradami, přijatelná.

Obecné rysy extremistů

- víra v existenci absolutní pravdy a vědomí osobního poznání této pravdy
- nereálné hodnocení dané politické situace
- totální a mobilizační kritika všeho stávajícího
- sklon k dogmatismu a nesnášenlivosti vůči odlišným názorům
- často využívaný populismus a ideově-politická manipulace
- vyhrocování problémů ve společnosti a konfrontace se státní mocí
- vytváření konspirativních teorií
- odmítání plurality a vůbec celého systému zastupitelské demokracie⁵

1.2.1 Historie extremismu

Ultralevicové síly			Ultrapравicové síly	
Levicový extremismus	Levicový radikalismus	Demokratický střed	Pravicový radikalismus	Pravicový Extremismus
Ústavně-konformní demokratické spektrum				

Pramen: DANICS, Š. KAMÍN, T.: *Extremismus, rasismus a antisemitismus*, s. 12.

Extremismus lze dělit také ještě podle ideové motivace a aktivity. Na levicový, pravicový, náboženský a terorismus. Dělení na pravicové a levicové strany má souvislost s ekonomikou. Je-li ve společnosti strana, která prosazuje zásahy do ekonomiky státu, které jsou ve prospěch sociálně slabších vrstev nebo se přiklání k sekulárnímu nastavení společnosti, tak potom se dá o ní říci, že je to strana levicová. Mezi levicově zaměřené strany lze také zařadit ty, které řeší ekologickou tematiku.

Pravicové myšlení je tedy více zaměřené na individualismus, tolerování společenské nerovnosti a co se týká ekonomiky, tak představa je taková, že do ní stát nezasahuje. Můžeme tedy konstatovat, že celý politický systém je tvořen osou, na jejíž pravé straně

⁵ DANICS, Š. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*, s. 32.

jsou zastánci volného trhu, individualizace a zastánci kapitalismu. Na úplném konci této části pak stojí příznivci fašistických a nacistických ideologií. Naproti tomu na levé části politického spektra stojí zastánci sociálních jistot a socialismu. Úplný konec levé části reprezentují komunisté a anarchisté.

Termíny pravice a levice pochází z historie, z období Velké francouzské revoluce z první schůze Generálních stavů. Ti, co byli věrní králi (síly opírající se o církev a šlechtu), seděli po jeho pravici a po levici seděla nastupující střední třída. Ta chtěla monarchii nahradit republikou, zlikvidovat privilegia církve a šlechty a zrovnoprávnit třetí stav (měšťany a sedláky). Toto rozdělení charakterizovalo prvotní polarizaci politického prostoru v Evropě.

V průběhu 19. – 20. století došlo k dalšímu politickému přeskupování. Končí podpora monarchie a privilegovaných vrstev a do popředí se začíná dostávat podpora tradičních hodnot, jako je obec, rodina a církev. Tam, kde vznikaly skupiny socialistických radikálů, které odmítaly kapitalismus a stát, se uchýtil komunismus, tam, kde se konzervativní představitelé nesmířili s nástupem moderní sekularizované („zesvětštěné“) společnosti, začaly bujet zárodky fašismu, a tam, kde pronikla liberální tradice do neautoritářského socialismu, se začal šířit anarchismus. Ve 20. století se dělení ustálilo a od té doby zhruba platí, že levici reprezentuje socialismus a pravici konzervatismus a liberalismus.⁶

Při definování extremistických hnutí je ale třeba také zmínit pojem subkultura. Dost často totiž dochází k záměně těchto pojmů a jejich význam poté splývá. Není ale pravda, že hnutí je to samé jako subkultura. Hnutí předpokládá větší názorovou a ideologickou jednotu, vznáší požadavky, má určitý cíl. Hnutí jsou určitou širší společenskou částí.⁷ Naproti tomu subkultura je méně početná, v jejím rámci může existovat často několik protikladných proudů a není pro její existenci dogmatické mít pouze jeden cíl. V případě mládeže je dost často orientována spíše na trávení volného času než na aktivity, které jsou namířeny na dosažení konkrétního cíle.⁸

---

⁶ Srov. CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*, s. 13-16.

⁷ Srov. SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže - Uvedení do problematiky*, s. 42.

⁸ Srov. SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže - Uvedení do problematiky*, s. 43.

Kritérium	Subkultura (mládeže)	Hnutí (sociální)
Homogenita/heterogenita z hlediska sledování cílů	Heterogenita	Homogenita
Politická angažovanost	Důraz především na hodnoty, postoje, styly, image atd.; politická angažovanost povrchní nebo je programově odmítána.	Důraz na splnění požadavků a dosažení politického, kulturního či společenského cíle (cílů) mimo institucionalizovaný rámec politiky.
Existence formálních organizací	Ne (party, gangy)	Ano (např. občanská sdružení)
Hlavní náplň činnosti	Trávení volného času	Aktivita ve prospěch dosaženého cíle

Pramen: SMOLÍK, J. Subkultury mládeže Uvedení do problematiky, str. 42

1.2.2 Pravicový extremismus

K pravicovým extremistům patří aktivisté, kteří preferují autoritu a sílu, jsou přesvědčeni o své rasové nadřazenosti a popírají princip rovnosti lidí. Jednostranně nadhodnocují „vlastní rasu“ a snižují „hodnotu“ pro ně nedůležitých etnik. Klíčová témata pro extremismus jsou autorita, moc, násilí, nacionalismus, rasismus, antisemitismus a antikomunismus.

Skupiny pravicového zaměření kladou důraz na moc a autoritu. Moc je pro ně synonymem pro nadřazenost jedné skupiny nebo jednotlivce nad jiné. Tyto postoje vedou k odmítání demokracie. Na moc volně navazuje násilí, poněvadž u extremistů je řešení problémů s pomocí násilí časté. Ostatně i styl vlastní skupiny vyžaduje pevné vedení. Preferuje se fyzická síla, bojová připravenost, nadřazování vlastního národa a např.

i nulová tolerance k multikulturní společnosti. Pravicoví extremisté se veřejně hlásí k nacionalismu a vlastenectví, což v jejich případě velmi často přechází k rasismu.⁹

1.2.2.1 Rasismus

Termín rasismus se objevil v první třetině dvacátého století především v Německu v souvislosti s nástupem fašismu. Projevuje se jako přesvědčení o „biologické výjimečnosti“ a „převaze“ určitého etnika. Největším zločinem je v očích pravicových extremistů míšení bílé rasy s ostatními rasami. Nejmilitantnější rasisté pak hovoří o nutném vypuknutí „rasové svaté války“ nebo „bílé revoluce“, rozhodujícího boje bílého pleme- ne za přežití. Odrazem přesvědčení o nerovnosti ras je otevřené pohrdání a nepřátelství vůči lidem jiné barvy pleti, především vůči přistěhovalcům. K tomuto přistupuje i averze ke kulturním, sociálním, náboženským a dalším odlišnostem zahraničních, zvláště mimoevropských národností.

Maximální rozmach rasismu je spojován s nacistickým režimem. Zde vznikla totalitní ideologie opírající se o mýtus čisté rasy tzv. árijců. To mělo za následek přijetí rasově motivovaných opatření zaměřených proti Židům, tzv. Norimberské zákony. Tato rasová politika měla za cíl fyzickou likvidaci Židů a k tomuto měly sloužit vyhlazovací tábory. To byla místa, umístěná mimo německé území, jejichž jediným a zároveň hlavním cílem byla likvidace vybraných skupin obyvatelstva.

V současné době jsou představitelé rasistických myšlenek nuceni hledat nové způsoby, které by jim umožnily hlásat nerovnost ras, aniž by je někdo společensky diskvalifikoval (z důvodu celosvětového odsouzení nacismu). Biologický rasismus je proto nahrazován rasismem kulturním. Ten vychází z předpokladu, že jedna kultura je přirozeně lepší než kultura jiná. Je tedy spojen s všeobecnou xenofobií, s xenofobií zaměřenou obecně vůči všem cizincům, většinou minoritám. Jim se pak dává za vinu zhoršující se ekonomická situace, parazitismus na společnosti nebo zvýšená kriminalita. Jde především o přistěhovalce. Vše je umocňováno jejich kulturními, náboženskými a sociálními odlišnostmi, a proto se pak tyto skupiny oddělují od většinové společnosti.¹⁰

---

⁹ Srov. DANICS Štefan, *Extremismus – hrozba demokracie*, s. 13 -22.

¹⁰ Srov. MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*, s. 60-68.

1.2.2.2 Skinheads

Nejvýraznější a asi nejznámějším představitelem pravicového extremismu je hnutí Skinheads. Zrod tohoto hnutí spadá do 60. let minulého století v Anglii. Vzniklo spojením dvou mladistvých gangů, jednak přistěhovalců z Jamajky a jednak místních, především nezaměstnaných anglických mladíků. Jejich zájmy se především rekrutovaly z pití piva, vysedávání v hospodách, orientaci na hudbu a fandění na fotbalových zápasech. Byli velmi tvrdí a společensky nepřizpůsobiví. Opovrhovali vzděláním, nesnášeli studenty a vyžívali se ve rvačkách a provokacích na veřejnosti. Zároveň se také stavěli proti hnutí hippies. Vadil jim jejich zjev (dle skinheads příliš zženštilý) a také jejich pozitivní vztah k drogám. Poznávacím znakem hnutí je vyholená hlava. Není to jen módní styl, ale i funkční záležitost. Oholená hlava zabraňuje při rvačce uchopení za vlasy. Totéž platí i o oděvu. Ten se skládá z americké letecké bundy – bomberu, džínů a pracovních bot – martensek.¹¹

1.2.3 Levicový extremismus

Levicoví extremisté si kladou za úkol vytvoření společnosti, v níž je na prvním místě princip rovnosti. A toto se snaží rozšířit do všech oblastí společenského života. Ideálem je zrušení jakéhokoliv hierarchického uspořádání, vymazání ekonomických diferencí u jednotlivců a osvobození člověka od všech společenských vlivů. Tato hnutí vycházejí ze známého hesla francouzských revolucionářů „svoboda-volnost, rovnost, bratrství“, které si ale podle svého řádně upravila.

Levicoví extremisté se snaží totiž vytvořit zcela „svobodný“ stát buď na bázi komunismu, nebo anarchismu. Komunisté mají ještě několik odnoží jako je trockismus, stalinismus a maoismus.

Kromě politických skupin patří také k tomuto hnutí i aktivity stoupců alternativního života tzv. squatteři. „To je osoba, která se nastěhovala do opuštěného domu a bydlí v něm bez povolení“¹². Jsou to většinou lidé všech možných věkových kategorií a vzdělání. Chtějí realizovat v praxi své představy o způsobu života anebo se jen chtějí

¹¹ Srov. CHMELÍK J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*, s. 20-22.

¹² KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*, s. 700.

odpoutat od vlivu svých rodičů. Další skupinou, která sem patří, jsou ekologičtí aktivisté.

1.2.3.1 Komunismus

První myšlenky o společnosti bez soukromého vlastnictví je možné najít v Platónově Ústavě, kde popisuje ideální republiku. Jeho republika je stát řízený experty, takzvanými králi – filosofy, oni prý vědí, co je pro lid dobré a co ne. Každý nesouhlas s jejich rozhodnutím se trestá.

Postupem času, směrem k dvacátému století, se občas vyskytlo nějaké hnutí s podobnými ideály, ale nikdy z toho nic vážného nebylo. Až v 19. století došlo k výraznému rozpracování komunistických myšlenek. Hlavním iniciátorem a představitelem byl Karl Marx. Důsledkem těchto myšlenek začala vznikat různá dělnická hnutí, která se snažila bojovat se stávajícím kapitalismem. Zde se cesty jednotlivých dělnických hnutí dělí.

Jedni se snažili o přechod k socialismu umírněnější cestou, druzí, ti radikálnější, volili sociální revoluci. Nejmasověji proběhla v Rusku, kde v roce 1917 vznikl první socialistický stát. Jeho představitel V. I. Lenin sice vycházel z marxistického učení, ale velmi si ho upravil pro své potřeby. Následně se moci v Rusku chopil J. V. Stalin, který se také zaštiťoval marxismem, ale výsledek byl úplně jiný. Vliv Ruska měl za následek posléze (po druhé světové válce) vznik řady socialistických států v Evropě i v Asii.

V západní Evropě se ale komunistické strany začaly od těch z „východního bloku“ postupně odcizovat, jelikož se neztotožňovaly s jejich ideologiemi. Typickým znakem komunistických hnutí je pěticípá rudá hvězda.¹³

---

¹³ Srov. BASTL, M. a kol., *Krajní pravice a krajní levice v ČR*, s. 15-17.

1.2.3.2 Anarchismus

Slovo anarchismus je odvozeno z řeckého slova *arché*, znamenající vládu, ke kterému se přidala záporná předpona *an*. *Anarchos* pak tedy znamená bez vlády. Anarchismus lze tedy definovat jako: „Ne zcela jednotné hnutí z 60. a 70. let 19. století zdůrazňující naprostou svobodu jednotlivce a úplné uplatňování jeho vůle, a proto odmítající vše, co takto chápané svobodě brání (zejména stát, jakoukoliv autoritu vůbec, disciplínu, pořádek a povinnosti aj.).“¹⁴

Jejich teorie tedy stojí na představě společnosti, která nebude řízena státem. Nechtějí ani státní a ani kapitalistické zařízení. Ve státu a kapitalismu vidí nepřátele, protože tyto instituce omezují lidskou svobodu. Na rozdíl od marxismu-leninismu věří, že revoluce musí přijít zdola, od lidí, a ne od nějaké skupiny profesionálních revolucionářů.

Anarchisté bývají kritizováni za používání násilí při prosazování svých cílů. S používáním násilí se dříve souhlasilo, hlavně v období revolučních událostí, avšak ne formou terorismu.

Kromě státu a práva anarchismus popírá také oprávněnost dalších autorit, jako je Bůh, církve, tradice, vědecká a mravní dogmata. Anarchisté totiž touží po absolutní svobodě. Jako každá ideologie i anarchisté mají svoji symboliku. Ta vycházela původně z barvy anarchistického praporu, kterou byla černá, resp. černá a rudá. Rudá měla symbolizovat revoluci, černá zemi, nebo také symbolizovala odpor ke všem státům. Později se jejich symbolem stalo písmeno „A“ v kruhu.^{15, 16}

Do levicově zaměřeného extremismu by se ještě dali zařadit představitelé ekologických aktivit a členové hnutí PUNKS. Je to hnutí především mládeže, které vzniklo kolem 70. let minulého století jako reakce na neúspěch filozofie hippies. Je spojeno s hudebním směrem, který se vyznačuje jednoduchou technikou a texty. Motívem písní je pesimismus, skepse ze současného světa, ironie a provokace společnosti. Příznivci se oblékají velmi výstředním způsobem, často až šokujícím pro ostatní. Trestné činnosti se většinou dopouštějí pod vlivem návykových látek.

---

¹⁴ KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*, s. 24.

¹⁵ Srov. DANICS, Š. *Extremismus - hrozba demokracie*, s. 58-61.

¹⁶ Srov. MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*, s. 23-50.

F. X. Doležal v časopise Reflex popsal volný čas jednoho příslušníka levicových radikálů takto: „Punker přichází na párty hlavně proto, aby se před maximem lidí převlekl. Činí tak následovně: usedne v dosahu nejbližšího výčepu a okamžitě se zlije do bezvědomí, načež „vytuhne“ na chodníku. Díky malebnému oblečení, barvitému účesu a bezvládnému tělu ležícímu před hospodou je často fotografován a dělá druhý den ráno vizitku party na titulních stránkách všech deníků, přestože tvoří sotva pár promile ze všech účastníků“¹⁷

„Jsme anarchisté, což je v dnešní době skoro nadávka. My se ale nehodláme za toto slovo stydět, hodláme mu vrátit pravý význam. V představách měšťáků, policajtů, žurnalistů středního proudu a služebných intelektuálů budeme žít jako strašidla, budící je z jejich zajisté zaslouženého spánku. Dost možná strašíme i ty, kteří se ve svých nedostupných palácích sami pokládají za pány světa. Ti všichni se snaží, aby naše názory byly strašákem i pro neprivilegovanou většinu lidí, tedy pro ty, které by mohly emancipovat. Naším cílem není chaos, brutalita a nespravedlnost (ty jsou ve skutečnosti většinou důsledkem vnucovaného „pořádku“). Naším cílem je taková společnost, v níž bude soulad založený na dobrovolnosti, ne na násilí či pohrůžce násilím. Naším cílem je společnost bez mocenských center, ženoucích lidstvo do katastrofy ekologické i sociální, společnost řízená samosprávnými útvary, v nichž může každý reálně spolurozhodovat o věcech, které se ho týkají. Říkejte si tomu bláhovost a utopie – právě zdánlivě „nereálné“ a „utopické“ myšlenky posouvaly po staletí vývoj lidstva kupředu.“¹⁸

1.3 Symbolika extremismu

Skupiny, jež patří k extremistickému hnutí, používají různé symboly a znaky. Pomáhají tak k identifikaci a k určení zaměření skupiny. Většina extremistů symbolice přikládá velkou důležitost, někdy až mystickou. Pomocí ní vyjadřují své pocity, ideály nebo jim vtělují skrytý význam, s nímž se daná skupina identifikuje. Napomáhá též upevňovat jejich vnitřní identitu nebo také v neposlední řadě umožňuje vyhýbat se kon-

---

¹⁷ Srov. DOLEŽAL, J. X., *Když není prús...*, Reflex 37/1998, str. 6-8.

¹⁸ ALTERNATIVNA KNIZNICA, *A-kontra*, s. 40, [online].

fliktu se zákonem. Extremisté si symboly buď sami vytváří, a pak nemají jiné užití než v rámci skupiny, anebo je převezmou od jiných, například historických subjektů.

Často je používána symbolika složená z čísel, případně jsou využívány grafické symboly. Důležitá je i volba barvy. Nejrozšířenější je barva černá, bílá, červená a hnědá. Hnědou barvu používali nacisté, byla i oficiální barvou NSDAP. Barevnou kombinací bílé, červené a černé používají příznivci ultrapravicové části skinheads. Tato kombinace je převzata od fašistických a nacistických režimů. V nacistickém Německu byla tato kombinace barev prohlášena za národní barvy.

I u levicově zaměřených hnutí lze najít znakovou symboliku. Je oproti pravicově zaměřeným stranám o něco pestřejší a nápaditější. Je to zapříčiněno větším politickým záběrem, od nejnebezpečnějších anarchistů až po komunistické fanatiky. Na rozdíl od pravicových extremistických symbolů (např. symboly propagující fašismus), tyto levicové nepropagují žádnou ilegální ideologii.¹⁹

1.4 Současná extremistická scéna v ČR

1.4.1 Pravicová extremistická scéna

V současné době nejvýznamnějším představitelem tzv. pravicového extremismu je hnutí Skinheads. V rámci tohoto hnutí vznikla ideologie White Power, která se otevřeně hlásí k nacionálnímu socialismu. Hnutí českých skinheads zahrnuje jak ultrapravicové, tak i ultralevicové frakce.

- Čeští nacionalisté – vyskytují se ve všech ideových směrech.
- Čeští fašisté – inspirují se Mussolinim a generálem Gajdou (český voják, který bojoval jako jeden z velitelů československých legií v Rusku, později se stal předsedou Národní obce fašistické).²⁰
- Čeští nacionalisté – preferují ideu státu, ve kterém vládne zákon.

---

¹⁹ Srov. HROZBY EXTREMISMU/PŘÍLEŽITOSTI DEMOKRACIE 2011-2013, [online].

²⁰ Srov. KLUB PŘÁTEL GENERÁLA GAJDY, *Životopis gen. Gajdy*, [online].

Vnější poznávací znaky už ustupují do pozadí, ale přesvědčení o správnosti ideologie zůstává. V současné době je nejmilitantnější částí skupiny skinheads odnož, která si říká Bohemia Hammer Skins (BHS). Jejich ideologie vychází z neonacismu, nacionálního socialismu, rasismu a antisemitismu. Své názory prezentují tiskovinami, nášivkami, šíří je pomocí internetu a propagují je na svých nelegálních koncertech.

Na pravicové scéně je v současnosti ještě svými aktivitami „důležitá“ Dělnická strana sociální spravedlnosti. Tato strana využívá ke svému zviditelnění a k mobilizaci širší podpory incidenty s příslušníky romské komunity. Dlouhodobě se tak snaží o kriminalizaci romské komunity jako celku.

Jako příklad slouží mítink DSSS ve Varnsdorfu, ze dne 29. 1. 2012, kdy se strana tímto způsobem snaží oslovit část nespokojené populace.²¹ Shromáždění pak využívá k demonstraci této podpory, mimo jiné i s pomocí mediálního zájmu o toto shromáždění. Vytvořili si tzv. Strategii DSSS proti nepřizpůsobivému způsobu života. Tato strategie spíše směřuje k sociálnímu vyloučení tzv. „nepřizpůsobivých“, jejichž kategorie je poměrně vágně definována.

Další větší pravicová hnutí jsou v současné době ještě Blood a Honour Division Bohemia, Hnutí národního odporu, Hnutí národního sjednocení a Národní aliance. K menším hnutím pak náležejí W.A.R. (White arian Resisitance) a Sudetoněmecká vlastenecká fronta.²²

1.4.2 Levicová extremistická scéna

Levicová scéna o sobě dává vědět v souvislosti s protestními akcemi, především s demonstracemi pořádanými na protest proti nárůstu fašistických, rasistických a xenofobních tendencí ve společnosti. Útoky zpravidla vyprovokují členové hnutí punks, kteří se dostávají do střetů s policií nebo neofašisty.

Představitelem anarchistického hnutí u nás je Československá anarchistická federace. Je to spojení anarchistů v Čechách a na Slovensku. Vydávají samizdatový časopis *Autonomie*. Od roku 1996 se silně angažují hnutí Socialistická solidarita a Svaz komu-

---

²¹ Srov. ÚSTECKÝ DENÍK, [online].

²² Srov. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ, *Metodický materiál – EXTREMISMUS*, [online].

nistické mládeže. Součástí tohoto hnutí jsou také příslušníci hnutí skinheads. Jde o Sharpskins (orientují se na muziku a vydávají hudební časopisy) a Redskins (neradikálnější a nejmilitantnější levicová větev hnutí skinheads vyznávající marxistické ideologie nebo stalinismus, odlišují se od pravicových skinheads tím, že na oblečení nosí nápisy „redskins“).²³

1.5 Terorismus

Je to asi nejnebezpečnější a nejznámější forma extremismu. Definovat terorismus není jednoduché. Definice existuje velmi mnoho, ale na žádné z nich se svět, respektive světové státy, doposud neshodly. Ale obecně by se dalo říci, že jsou to násilné a cílené aktivity, které jedinci, stát nebo skupiny zaměřují proti nějakým cílům nebo nevinným osobám. Účelem těchto aktivit je vyvolat strach, jenž má dopomoci k nějakým cílům.²⁴

Terorismus je nejspíše odvozen od francouzského slova *terreur*, jež je možné přeložit jako teror, a bývá spojován s dobou tyranské vlády v době Francouzské buržoazní revoluce.²⁵ Terorismus ale jako takový se v dějinách světa objevuje již daleko dříve. Již v době římské republiky byly organizovány trestné výpravy a vojenská tažení, která měla vzbudit v nově podmaněných národech strach z moci Říma. Drancování římských legií představovalo téměř všechny možné obměny válek proti civilistům. Z tohoto chování vznikla domněnka, že války nepotřebují žádné větší ospravedlnění než nahromaděná síla a že není třeba s civilisty zacházet s menší tvrdostí než s vojáky.

Další důležité a neopomenutelné zmínky je také možno nalézt ve dvou největších světových náboženstvích, a to jak v křesťanství, tak i v islámu. Obě náboženství schvalovala násilí páchané ve jménu víry, a proto bylo svou povahou spravedlivé a ospravedlňované ve válce proti nevěřícím.²⁶ V křesťanství se to týkalo zejména v 11. století křížových výprav, muslimové si zase ospravedlňují svou Svatou válku – Džihád.

---

²³ Srov. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ, *Metodický materiál – EXTREMISMUS*, [online].

²⁴ Srov. MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*, s. 16-22.

²⁵ Srov. DAVID, V. *Fenomén mezinárodního terorismu*, s. 13.

²⁶ Srov. CARR, C. *Dějiny terorismu*, s. 19-42.

K velkému „boomu“ v rozvoji terorismu došlo koncem 18. století ve Francii, kde se tato aktivita stala státní politikou pro dosažení pořádku ve státě (je to spojeno s hrůzovládou v letech 1789 – 1794). Tento druh terorismu označujeme jako státní terorismus.²⁷

Terorismus byl považován za nástroj státu, ale koncem 19. století se tento pojem vžil pro protistátní aktivity sociálních revolucionářů, zejména anarchistů. Počátkem 20. století už byl používán k pojmenování metod nacionalistických hnutí, především z Balkánu. Ve dvacátých a třicátých letech 20. století se také objevoval ve státech s totalitním režimem (Itálie, Sovětský svaz nebo Německo). Po druhé světové válce byl spjat s činností hnutí ve třetím světě a opět získal „revoluční rozměr“.

Koncem století začal vzrůstat zájem světa o islámskou odnož, která expandovala v menších či větších, ale velmi nebezpečných skupinkách, po celém světě. Mluví se v této souvislosti o tzv. novém terorismu. Toto pak vyvrcholilo 11. září 2011 útokem na Světové obchodní centrum v New Yorku militantní islámskou organizací Al-Káida. V reakci na útoky vyhlásily Spojené státy válku s terorismem a mnoho dalších zemí také posílilo anti-teroristickou legislativu a pravomoci svých bezpečnostních složek.²⁸ Terorismus, jak již bylo zmíněno, může být z určitého pohledu nazýván terorismem novým a terorismem starým. Dělicím obdobím mezi těmito pohledy jsou teroristické události právě ze září 2011.

Co je cílem terorismu? Jako v každé válce vedené proti něčemu nebo někomu jsou to cíle zjištěné. Zájmem každého teroristy je upoutání pozornosti veřejnosti pomocí masmédií. Snaha násilnou akcí dát vědět o existenci a o idejích teroristické organizace. Často jde o jednorázový násilnický akt, při kterém jde o likvidaci určité osoby či osob, zničení konkrétního objektu či objektů. Při tomto taktickém užití násilí se oběťmi útoků často stávají zcela nevinní lidé, nemající absolutně nic společného s přípravou či prováděním vládní politiky. Další důvod teroristických akcí je stanovení si nějakého strategického cíle. Zde má terorismus vést k destabilizaci režimu. Vychází z předpokladu, že teroristické akce vyprovokují státní moc k takovým represím a násilí, jehož výsledkem má být revoluční vzpoura mas.

---

²⁷ Srov. DAVID, V. *Fenomén mezinárodního terorismu*, s. 13.

²⁸ Srov. MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*, s. 17-31.

Z hlediska programových cílů se během doby vyprofilovaly čtyři hlavní druhy terorismu: revoluční, separatistický, pravicový a náboženský.²⁹

---

²⁹ Srov. KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*, s. 276.

2 Extremismus a mládež

Z výše uvedených informací vyplývá, že pojem extremismus je nutné vnímat interdisciplinárně, a že jeho existenci se zabývají sociologie, právo, politologie, etika a psychologie. Jestliže se nějakou aktivitou zabývá tolik společenských věd, je pro společnost nutné, aby takovéto aktivity měla zmapované a pod kontrolou. Pokud by tomu tak nebylo, dostávají tato hnutí nekontrolovatelnou moc a mohou se společností do jisté míry manipulovat, popřípadě ji i ovládnout.

S projevy extremismu se ale potýká každá kultura. Je to taková vnitřní lidská dispozice, která se u člověka objevuje jako nespokojenost s nějakou fází společenského života. Většinou se jedná o životní nejistotu nebo frustraci. Právě na takovýchto aspektech postavil svůj úspěch německý a italský fašismus, který své ideje zaštiťoval hesly jako „služba národu“ nebo „boj za lepší zítřky“. Využil tak neutěšené situace v tehdejší společnosti. Extremismus je tedy víc než jen příslušnost k určité skupině. Je to životní postoj, životní filozofie a atypický vztah ke společnosti. Extremismus je tedy fenomén, který nejvíce oslovuje jedince s nevyhraněnými názory, člověka, který hledá své místo ve společnosti, který má potřebu se osamostatnit z rodinného prostředí a identifikovat se s nějakou jinou sociální skupinou. A právě mládež splňuje předpoklady stát se „dobrým extremistou“. Samozřejmě se to netýká všech, ale ti, kteří se potýkají s nějakými osobními problémy, jsou snadným úlovkem této ideologie.³⁰

Pro účely zkoumání extremismu mládeže se přikláním k sociologickému vymezení Josefa Smolíka, který tvrdí, že nejčastěji podléhají subkulturním a extrémním vlivům mladí lidé. V tomto případě se pohybujeme v rozmezí mezi 10-19/25 lety.³¹

Každý mladý člověk prochází svobodnou volbou, jakou si zvolí svou životní cestu. Je ale ovlivněn a formován okolím, které na něj určitým způsobem výchovně působí a vystavuje ho určitým vlivům. Jde především o vliv školy, různých zájmových skupin, pracovních kolektivů a v neposlední řadě i vliv rodiny. Lidé v tomto období prochází tedy celou řadou změn. Jde o změny jak biologické (především dospívání), tak i sociální

---

³⁰ Srov. MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*. s. 48-49.

²⁰ Srov. REXTER - Časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu, *Extremismus subkultur mládeže*, [online].

a psychologické. Mladý člověk má zájem o emancipaci svého postavení jak v rodinném prostředí, tak i ve své vrstevnické skupině. Potíž je ale v tom, že svůj názor vnímá jako jediný správný, a stává se, že je jeho počinání zmatečné a zkratkovité. Má pak blízko k bezmyšlenkovitým rozhodnutím.

V případě nějakého názorového střetu ve stávající skupině je snaha pobyt v ní omezit nebo může dojít i radikálnějšímu řešení, a tím je opuštění skupiny. Hledá si pak náhradní prostředí, které by bylo ochotno jeho názory sdílet. Hledá tedy porozumění, duševní souznění a empatii. Mladý člověk inklinuje k určitému stylu, který se nejvíce přibližuje jeho představám. A pokud mu běžný společenský řád nemůže pro něj nic zajímavého nabídnout, hledá takovou skupinu, kde najde porozumění a bude se zde moci realizovat. Takovýto nerozhodný a názorově nevyhraněný jedinec často inklinuje k připojení se k nějaké skupině, která má tendence k patologickému jednání. Zde získá pochopení a možnost se realizovat.

Všechny zde uvedené příčiny nelze brát jako obecně platná dogma, spíše se jedná o snahu o zobecnění. Je nutné individuálně přihlížet k jednotlivým případům a situacím. Vzestup extremismu má tedy příčiny sociální (nejen národnostní, ale i politické, lokální, rodinné, náboženské - tenze ústící v hledání alternativních sociálních vazeb, ritualizaci jednání, vytváření mýtů apod.), psychologické (sugesce, nápodoba, deprivace, afekt, davové jednání) a biologické (agrese, teritorialita).³²

2.1 Faktory ovlivňující inklinaci mládeže k extremismu

Faktorů, které ovlivňují jedince, aby vstoupil, popřípadě jen sympatizovat s hnutím, které vyznává extremistickou ideologii, je několik. Není ale v lidských silách určit všechny možné příčiny a jejich vzájemné vazby. Určitě ale mají spojitost s věkem, vzděláním, pohlavím a sociálním prostředím působící na jedince. Dalo by se tedy říci, že existují příčiny, které na jedince působí jak z vnějšku, tak lze nalézt i vnitřní příčiny. U vnějších příčin se jedná o prostředí, ve kterém se jedinec nachází, kde dospívá. Sou-

---

³² Srov. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Bezpečnostní hrozby, EXTREMISMUS*, [online].

hrnně ho lze nazvat socializačním prostředím. Vnitřní faktory se dotýkají vždy jen konkrétní osoby. Jde především o psychologické a biologická faktory.

2.1.1 Sociální aspekty

V nejrůznějších oblastech života jedince je znatelná elementární reakce proti změně hodnot. Potřeba jednoznačné identity a pokud možno její platnost může fungovat jako hnací síla snahy o stabilní a neměnné cíle a jistoty. Nejistotu v podstatných, existenčně životních záležitostech člověk nesnáší lehce. Je vnitřním procesem donucen vyhledat nové, pro něj klíčové potvrzení bezpečí a jistoty. Z toho je zřejmé, že velkou roli hraje sociální situace.

Názorným příkladem v současné společnosti jsou problémy s nezaměstnaností. Jedinec, který je postižen nezaměstnaností, samozřejmě pozitivně přijímá vše, co mu nějakou jistotu slibuje. Nezaměstnanost pro něj znamená sociální pokles z finančních důvodů, zhroucení plánování nebo také pocity závisti a agrese proti ostatním, kteří práci mají. Hlavně u mladistvých nezaměstnaných mohou vyústit reakce na tento stav od spolčení s radikálními skupinami s protestním chováním a násilnými akcemi přes stále doufající očekávání až k apatickému přežívání, které může vyústit až do depresivních stavů. Stává se, že postižený se upíná ke všemu, co mu nějakou budoucnost slibuje a ze své situace obviňuje domnělé viníky.

Jako jedny z viníků své nezaměstnanosti vidí cizince, kteří jim podle nich berou práci a domnívají se, že přítomnost cizích kultur působí rozkladně na společnost. „Oni oslabují“ národ, jeho ekonomiku, rozměňují cizorodými prvky národní kulturu a podle teorie spiknutí čekají jen na vhodnou příležitost, aby mohly ovládnout celý národ. Takto se z cizinců stávají „černé ovce“, na které se obrací společný vztek, jako projekce nahromážděných agresí. A toto pak má za následek vznik možných nálad jako rasismus nebo nacionalismus.

Rasistický podtext patří proto neoddelitelně k této krajně pravicové pozici. Hnutí je podle svého chápání vlastně „na stráži národa“, chce ho bránit a pro mnohé příslušníky takového hnutí je nepochopitelné, že tuto „péči“ a „ochranu“ národ odmítá.³³

---

³³ Srov. HUČÍN, J. *Články Jakuba Hučina*, Psychologie extremismu, [online].

V extrémním případě tato frustrace může vést až k fašismu. Jelikož problémy s „psychickou nouzí“ nebo „duševní krizí“ si žádají „ideologii, která zprostředkuje osvícení a osvobození“, a když je toto ještě podmíněno ekonomickými faktory, potom stačí málo, aby se nezkušení a „nezpevnění mladiství“ připojili k takovému „důrazně dynamickému hnutí“. ³⁴

2.1.2 Biologické aspekty

Jelikož extremistické hnutí, potažmo i extremistické chování, se vyznačuje nadměrnou dávkou násilí, je pro něj velmi typické agresivní chování (agrese je útočné jednání vůči druhé osobě, popřípadě tendence zničit nebo poškodit nějaký objekt³⁵). V současné době se z tohoto chování stává celosvětový fenomén a je nedělitelnou součástí našeho každodenního života. Agresivní chování se objevuje téměř na každém kroku, na silnicích, ve školách nebo i ve veřejných zařízeních. Je nedílnou součástí i našich domácností, ve formě domácího násilí, jež se v současné době šíří neskutečně rychlým tempem.

Aby současný člověk mohl porozumět tomuto chování, je třeba se vrátit o hodně let nazpět v lidském vývoji. Už pro pravěk byla agresivita životní nezbytností, jelikož pomáhala ve zvládnutí úspěšného lovu, pomáhala při obraně komunity proti vetřelcům i k prosazení určitého postavení v tlupě. Agresivní chování zde také sloužilo jako manifestace síly, zdatnosti a kořistnického chování. Prapůvod mají lidé společný se zvířaty. Agresivita je tedy chápána jako „bojový pud“, ale s nástupem psychologického směru behaviorismu se příčiny lidské agrese hledají ne v člověku, ale v jeho okolí. Problém je ale v tom, zda je agrese reakcí na frustraci nebo zdali je to u člověka spontánní pudová tendence.

Bohužel se ale agresivní chování a násilí stalo díky civilizaci přirozenou součástí našeho života a záleží jen na citlivosti jedince, jaké formy této agresivity a násilí vnímá a které ho příliš neudivují. Určitá forma agresivního chování je v současné společnosti i vyžadována. Říká se jí asertivita. Znamená to sebeprosazování, ale zároveň i respekto-

---

³⁴ Srov. GÜNTNER, H. *Fanatismus*, s. 11-17.

³⁵ KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*, s. 9.

vání práv a důstojnosti druhých. Dalo by se tedy říci, že společnost preferuje jedince, kteří mají k agresivnímu chování blízko.³⁶

2.1.3 Psychologické aspekty

Projevy extremismu potkáváme v každé době a i v každé kultuře. Je to dané tím, že se u některých lidí aktivuje určitý druh mentální dispozice, která reaguje určitou formou nespokojenosti na určité jevy společenského života. Tyto dispozice se různí podle oblastí a také podle příčin. Jednou z těchto příčin je sebevědomí a sebeúcta. Jde vlastně o určité zhodnocení našeho vlastního života nebo určitého přesvědčení, které následně vede k nějakému postoji, jako názoru na sebe samého. Výše sebevědomí a sebeúcty velmi ovlivňuje náš vztah k okolnímu světu. Chybějící sebeúcta se projevuje v konfliktu psychiky, který bývá řešen formou hledání náhradních viníků nebo v potřebě se někam sociálně zařadit. Řešením bývají gangy nebo party. V anonymitě těchto skupin si poté snaží jedinec své neúspěchy řešit napadáním jiných skupin, převážně minorit (extremisté z pravé části politického spektra) nebo ohrožují cizí majetek ničením (anarchisté, sportovní hooligans). S těmito činy je ještě spojena empatie a svědomí.³⁷

2.1.4 Rodina

Jako jeden z nedůležitějších faktorů ovlivňující rozvoj osobnosti je funkční rodina. Poznatky z psychologie, zejména z vývojové a sociální, nám ukazují, že negativní prožitky dítěte v raném dětství mají vliv na jeho pozdější formování. Rodina je totiž první místo v životě člověka, kde dochází k procesu socializace. Od rodičů a okolí si dítě osvojuje vzorce chování, uvědomuje si hierarchii hodnot. Tyto jsou však často deformovány ze strany rodičů a poté přenášeny na své děti. Dítě po vstupu do školy konfrontuje dosud zjištěné poznatky z rodinného prostředí s normami a hodnotami, které jsou mu sdělovány pedagogy a spolužáky.

Rodinu lze tedy definovat jako: „Charakteristickou primární malou skupinu, která je sociologicky charakterizována jako společenská instituce tvořící důležitý „stavební

---

³⁶ Srov. NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*, s. 201- 210.

³⁷ Srov. JUKLOVÁ, K. *Riziková mládež v současné společnosti*, s. 168.

kámen“ lidské společnosti, neboť má řadu významných společenských funkcí, kromě jiných se v ní uskutečňuje primární socializace dítěte.“³⁸

Každé dítě, když se narodí, je do života poměrně chudě vybaveno vzorci chování. Přirozeným místem pro toto učení je rodina a to, čemu se naučí, je v podstatě určováno vlivem rodiny. Zde se mu dostávají informace o poznání okolí i světa a zde se mu pomáhají vytvářet představy o sobě samém. Proto je rodina podstatným činitelem při utváření jeho osobnosti. Bohužel ale i v rodině dochází k negativní socializaci. V některých rodinách má výchova vliv na vznik deformací osobnosti dítěte nebo i na vznik odchylek od standardních vzorců chování. Jaký výsledek výchovy pak nakonec vznikne, záleží ve většině na rodině a rodičích. Dítě je totiž na ně ve všem odkázáno a tudíž kvalita a kvantita rodinné péče je rozhodujícím faktorem při utváření jeho osobnosti. Je ale jasné, že tento proces nebo spíše působení je oboustranné. Rodina vytváří socializační podněty a utváří potřebné podmínky. Je ale nutné, aby se do socializace zapojovalo i samotné dítě. Znamená to, že podněty dítě musí pochopit a přijmout. Tím se pak samo zařazuje, rozvíjí své schopnosti, podílí se na společných činnostech a potvrzuje si svoje kompetence. Při úspěšné socializaci začne chápat společný život rodiny, její morální a etické normy a hodnoty, učí se, co je v dané situaci správné a co nikoli. Takto pracuje kompletní a zcela zdravá rodina.

2.1.4.1 Vývoj rodiny po roce 1989

Bohužel ale po roce 1989 dochází vlivem procesu transformace české společnosti a jejím přechodem na tržní hospodářství k oslabování funkčnosti a role rodiny. Tento proces byl doprovázen proměnou hodnotových orientací. Došlo ke změnám v oblasti ekonomické, kdy některé rodiny zbohatly a jiné se ocitly na prahu chudoby, změnila se i oblast sociální a legislativa. Mladým lidem se otevřela cesta ke vzdělání a nespěchají se zakládáním rodin. Mateřství se posouvá do vyššího věku, klesá počet uzavřených manželství. Mladí lidé plánují nejdříve vybudování kariéry, drahé zahraniční dovolené a finančně náročné koníčky ve volném čase. Teprve za tím vším plánují pořízení dětí. Je to pro ně investice, omezení příjmů rodiny a vlastních zájmů. Toto vše nese s sebou velké změny ve fungování a poslání rodiny.

---

³⁸ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*, s. 242.

Změnil se také etický postoj k fungování rodiny, čímž se její role oslabuje. Stává se trendem, že lidé žijí ve volných svazcích, moderně se tomu říká „život na psí knížku“. Je to stav, kdy sice žijí dospělí ve společné domácnosti, ale nejsou ničím k sobě vázáni. Myslím tedy právně. A právě kvůli těmto a mnoha dalším změnám, ať ve společnosti nebo v přístupu k rodině, se objevují faktory, které ovlivňují chod rodiny. Mohou mít za následek vznik rodinných krizí. Jde například o to, že jeden z partnerů nechce nebo pouze nestíhá plnit své rodinné povinnosti. Často se stává, že muž kvůli své časově náročné práci netráví s rodinou tolik času, kolik by bylo třeba nebo kolik by si ostatní členové představovali. V převážné většině takto fungujících rodin to dopadá tak, že výchova dítěte je tedy záležitostí matky. Ta si ho vychovává k obrazu svému, což se pochopitelně muži nelíbí. Jeho díl výchovy ve většině případů vypadá tak, že svou absencí v rodině kompenzuje finančně. A to tak, že přispívá ve velké míře na domácnost a děti si pak vlastně uplácí větším kapesným nebo finančně nákladnými dary. A tady se začínají projevovat první chyby ve výchově. Při takovéto socializaci, kdy je dítě takzvaně uplácano, nezíská žádnou vazbu k hodnotám a špatně se u něj vytváří vztah k autoritám. Dostává se zde totiž do situace, kdy jeden rodič něco zakazuje nebo přikazuje a druhý se chová opačně a vědomě výchovu kazí. A zde by se dalo říci, že dochází k prvotním negativním vlivům na vývoj dítěte.

V normální situaci je rodina prostředím, kde je dítě přijímáno a milováno. Především v postavě matky nalézá oporu a zastání. Přesto se ale bohužel v reálném životě často setkáváme s rodinami, kde dítě nejenže není zahrnováno láskou, ale kde trpí, strádá a kde je dokonce i týráno. Jelikož nejde o obecně přijímanou normu, je nutno hledat příčiny, které k takovému chování rodičů vedou.

Příčiny mají zdroj především v jejich osobnosti, v jejich vlastním vývoji nebo také v podmínkách, jak sociálních tak kulturních, ve kterých se rodina vyskytuje. Velký vliv také hraje vzájemný vztah rodičů a v neposlední řadě jde také o úroveň inteligence a o stav osobnosti. Nejen vyrovnané a vyspělé osobnosti se totiž stávají rodiči. Pak je tedy možné, že rodičem se stane člověk duševně nevyspělý a nevyrovnaný, popřípadě někdo, kdo trpí nějakou poruchou, kvůli které si není schopen vytvořit pozitivní vztah k dítěti. Jedinci, který je citově chladný, pak tato indispozice zabraňuje vytvořit si citový vztah ke komukoliv, včetně vlastního dítěte. Nemusí pak dítě vysloveně týrat, ale stačí, že ho citově zanedbává. Proto takové dítě, které pro rodiče jakoby neexistuje, nemá dost příležitostí k tomu, aby se učilo základním civilizačním dovednostem. Nemůže

se proto plně rozvinout jeho intelekt. A pokud s ním ještě rodiče málo komunikují, zákonitě se musí opožďovat ve vývoji řeči.

Děti, které jsou zanedbávány, jsou hůře živeny a jsou nemocnější než jejich standardně vychovávaní spolužáci ve třídě. Mají i problémy psychického rázu, vůči okolí projevují málo zájmu, špatně navazují kontakty s cizími lidmi a jsou hůře soustředěné. Mají problémy i morálními normami. Stává se také, že bývají často obětními beránky dětských kolektivů. Bývají snáze vznětliví a na neúspěch nebo frustraci reagují převážně agresivně.

Zanedbávání dětí se může projevovat v několika rovinách, a to v rovině fyzické, výchovné a emoční. A také je často zanedbávána i zdravotní péče dítěte. Je třeba ale říci, že většina těchto věcí se děje převážně v rodinách, které sami mají nějaké problémy. Profesor Dunovský sestavil Dotazník funkčnosti rodiny, který je nápomocný k tomu, aby se dala definovat vážnost poruchy fungování rodiny. Podle tohoto dotazníku se rodiny dělí do čtyř skupin. Na rodiny funkční, problémové, dysfunkční a afunkční. Jestliže diagnóza ukazuje na dysfunkční nebo afunkční rodinu a ukáže se, že náprava rodiny není možná, je nutné odebrat dítě z rodiny a umístit ho do náhradního prostředí, které je v danou chvíli pro dítě nejlepším řešením.³⁹

2.1.4.2 Poruchy rodiny ve vztahu k dítěti

Existují i případy, že nefunkčnost rodiny nikdo neodhalí a dítě v rodině strádá. Může být třeba jen zanedbávané. Zanedbávání dětí je jedním z nejzávažnějších patologických jevů, které se objevují v souvislosti s rodinnou výchovou. Přestože se jedná o velmi rozšířený jev, je velmi často řešen až v momentu, kdy z tohoto jednání vzniknou nějaké následky. Zdravotní komise Rady Evropy v roce 1992 definovala zanedbávání jako nedostatek péče, který způsobuje vážnou újmu vývoji dítěte anebo ohrožuje život dítěte. V praxi se jedná o soubor nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech stavu a vývoje dítěte a jeho postavení ve společnosti, v rodině především. Zanedbávání zachycuje především všechny škodlivé formy ne-péče o dítě se všemi nepříznivými důsledky pro jeho život a vývoj, jak v oblasti tělesné (neorganická porucha prospívání), tak psychické a emocionální (deprivace v dětském věku) i sociální (dítě ulice, dítě na ulici, dítě toxikomanů). Jeho společným jmenovatelem je vždy poškozování osobnosti

---

³⁹ Srov. DUNOVSKÝ, J. a kol., *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*, s. 214.

dítěte. Největší pozornost odborníků je sice zaměřena na fyzické týrání a sexuální zneužívání, ale zanedbávání dítěte spolu s psychickým týráním je nejhůře diagnostikovatelným problémem. Laicky řečeno, jde tedy o selhání toho, kdo se o dítě stará.⁴⁰

V horším případě jsou děti týrány. Zde je velký problém v tom, že děti nejsou sami schopny na jednání svých rodičů upozornit, popřípadě si zavolat pomoc. Je to z důvodu někdy i útlého věku dětí nebo prostě z důvodu následného strachu z následků „žalování“ na rodiče. Problém je také v tom, že jsou na rodičích citově závislí, popřípadě i to, že toto jednání považují za naprosto normální, jelikož jiné nezažily. Pro jejich okolí je pak jistě těžké pochopit, že týrané děti často své rodiče milují a často dávají vinu sobě. Nejsou ochotny si připustit, že by je rodiče neměli rádi, že by o ně nestáli. Daleko přijatelnější pro ně je, že rodiče se tak chovají proto, že ony jsou zlobivé a nic jiného si nezaslouží.⁴¹

Spojitosť mezi vlivem rodičovského působení a chováním dítěte formuloval PhDr. Čáp v sociální studii, která se zabývala faktory osobnosti adolescentů ve vztahu ke způsobu výchovy v rodině. Vypracoval ji pomocí modelu devíti polí, který je založen na kombinaci typu výchovného řízení a typu emočního vztahu.

1) *Záporný emoční vztah v kombinaci se silným typem řízení* – projevuje se afekty hněvu ve vztahu k dítěti, přísnými tělesnými tresty, agresivitou a v některých případech přechází až k týrání dítěte. Rodiče omezují dítě v možnosti vyššího vzdělání bez ohledu na jeho schopnosti, někteří se vlastnímu dítěti i posmívají.

2) *Záporný emoční vztah v kombinaci se slabým typem řízení* – zde je dominantní lhostejnost k dítěti, rodiče se o něj nezajímají, nezajímají se o jeho úspěchy a neúspěchy, často zde dochází k zanedbávání dítěte.

3) *Záporný emoční vztah s rozporným typem výchovného řízení* – tento vztah k dítěti je charakterizován labilitou a nesvědčitostí rodičů. Dítě v rodině není dostatečně milováno a je vychovááno tak, že samo neví, zda přijde za jeho chování odměna či trest. Děti se tuto zátěž snaží zmírnit tím, že se snaží co nejvíce osamostatnit od rodiny. Azyl, fyzický nebo i psychický, hledají například u příbuzných, u vrstevníků nebo v nějaké partě.

---

⁴⁰ Srov. DUNOVSKÝ, J. a kol., *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*, s. 22.

⁴¹ FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ, *O týrání*, [online].

4) *Kladný až extrémně kladný emoční vztah v kombinaci se silným typem řízení* – Zde rodiče reprezentují přísnost a důslednost. Nároky a požadavky jsou vyšší než v jiných rodinách, ale poněvadž vztah k dětem je příznivý, dítě nároky akceptuje a snaží se je přijmout.

5) *Kladný až extrémně kladný, emoční vztah se středním typem výchovného řízení* – Rodina a rodinné klima je založené na přátelství, demokracii a partnerství. Nepoužívá se zde přísných trestů, dítě přijímá požadavky a povinnosti jako samozřejmé a přirozené. Svě rodiče plně respektuje. Rodiče se snaží často realizovat společné činnosti, které probíhají v příjemném klimatu.

6) *Kladný až extrémně kladný, emoční vztah se slabým typem řízení* – Zde je vztah mezi dětmi a rodiči veden v kamarádské rovině. Nedostatečná kontrola již tak nízkých nároků vedou k nedostatečnému rozvoji svědomitého chování. Tuto výchovu lze nalézt v rodinách s postiženým nebo dlouhodobě nemocným dítětem.

7) *Kladný emoční vztah s rozporným typem řízení* – Pro tento typ je charakteristická volnost. Je podobný s předchozím typem.

8) *Extrémně kladný emoční vztah se slabým typem řízení* – Děti plní své veškeré povinnosti se samozřejmostí. Není zde třeba žádná kontrola ani upomínání. Vztah mezi rodiči a potomky je velmi kamarádský.

9) *Jeden z rodičů je chápán jako extrémně kladný a druhý jako záporný* – U osobnosti dítěte se prolínají záporný i kladný emoční vztah a kombinují se také znaky výchovy.⁴²

Další, co ovlivňuje vývoj dítěte, je rodinné prostředí, genetická výbava dětí zděděná po rodičích, finanční podmínky rodiny, věk rodičů, vzdělání nebo úroveň bydlení.⁴³

---

⁴² Srov. ČÁP, J. *Československá psychologie*, Časopis pro psychologickou teorii a praxi, s. 466 – 479.

⁴³ Srov. NIKL, J. *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*, s. 87 – 91.

2.1.5 Vzdělání a škola

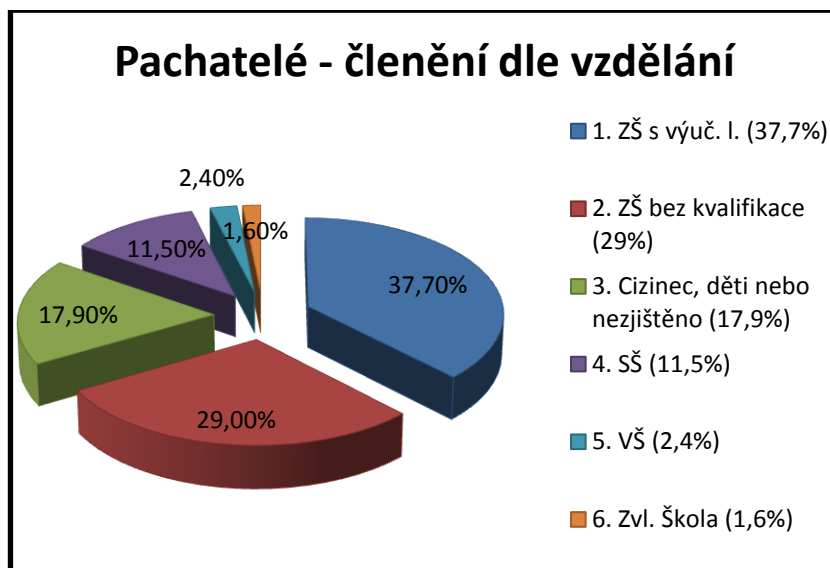
Po rodině je dalším důležitým článkem ve vývoji osobnosti škola. Dle školského zákona č. 561/2004 Sb. je jedním z několika vzdělávacích a výchovných zařízení. Dítě odchází od rodičů do zcela jiného kolektivu, kde poznává jiné normy a hodnoty, než bylo dosud zvyklé. Škola předává hodnoty společnosti žákům s tím, aby je přijali a byli schopni pochopit, co se od nich v budoucnosti vyžaduje a očekává. Další podstatnou a důležitou funkcí školy je výchova, která se snaží ovlivnit celkový osobnostní rozvoj. V souvislosti se školou je možné se ještě setkat s poradenskou, pečovatelskou, rekreační, profesionalizační a selektivní funkcí.⁴⁴

Ministerstvo vnitra České republiky na svých webových stránkách pravidelně informuje veřejnost o problematice extremismu na území České republiky. Tato studie (z roku 2012), která se nazývá „Výroční zprávy o extremismu a strategie boje proti extremismu“, tento problém mapuje a dává návod na řešení této situace. Součástí studie jsou i statistické údaje, které se zabývají vzděláním pachatelů trestné činnosti s extremistickým podtextem. Z těchto údajů je patrné, že nejčastějšími pachateli výše zmíněné trestné činnosti jsou lidé, kteří dosáhli základního nebo maximálně učňovského vzdělání. Těchto bylo celkem 66,7%, středoškolsky vzdělaných pachatelů bylo 11,5%. Pouze 2,4% bylo těch, kteří patřili k vysokoškolsky vzdělaným.⁴⁵

---

⁴⁴ Srov. KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*, s. 102-106.

⁴⁵ Srov. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Výroční zprávy o extremismu a strategie boje proti extremismu*, [online].

Jelikož extremistická hnutí a jejich přívrženci nejsou nikde oficiálně registrováni, lze jen stěží říci, jaká je u jejich členů skladba vzdělání. Protože se ale často dostávají do sporu se zákonem, lze tuto informaci částečně získat z výše uvedených policejních statistik. Z grafu je tedy patrné, že získané vzdělání ovlivňuje ochotu nechat se extremistickým hnutím ovlivnit. Je to dané tím, že čím vyšší vzdělání získává, tím jsou mu jasnější právní a společenské normy. Méně vzdělaný člověk tedy stanovené normy moc neřeší a důsledky s tím spojené si nepřipouští.

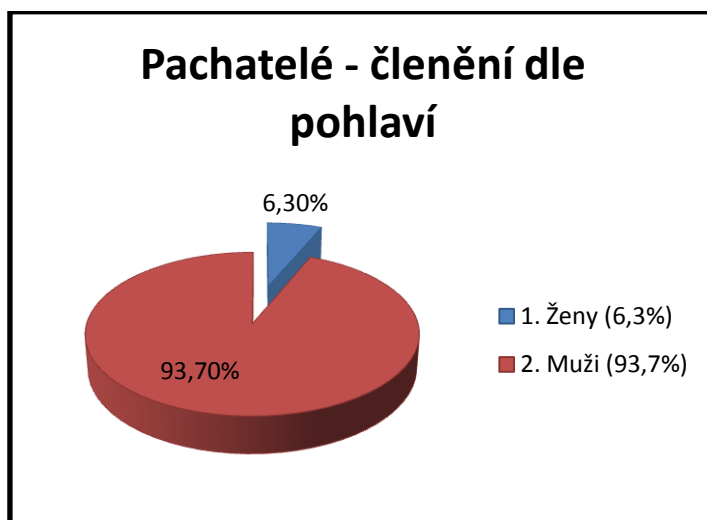
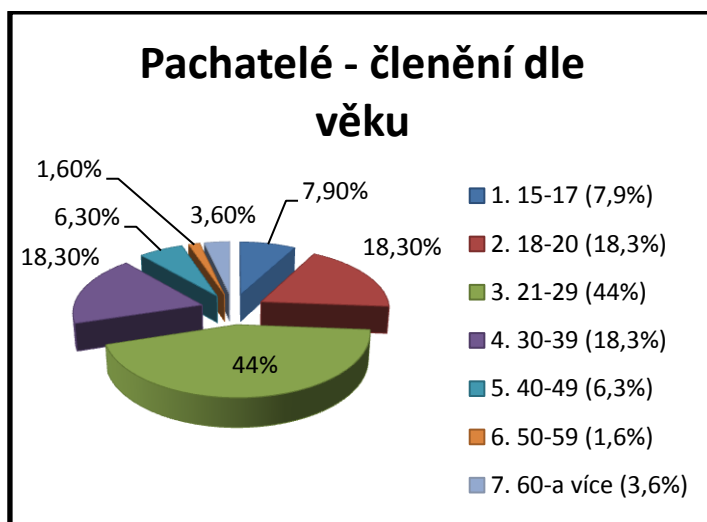
2.1.6 Věk a pohlaví

Ze statistik ministerstva vnitra docházíme ke zjištění, že osoby v období dospívání jsou nejvíce ohroženi extremistickými myšlenkami.⁴⁶

Z níže uvedených grafů je patrné, že nejpočetnější skupinou je mládež ve věku 21-29 let, ale i 18 % ve věkové skupině 18-20 let je zarážející. Co se týká pohlaví, bývá ve většině případů pachatel trestných činů muž. I vývojová psychologie, která se zabývá psychosociálním vývojem jedince, období dospívání a rané dospělosti řadí mezi jedno z nejrizikovějších částí života jedince. Tato rizikovost je daná tím, že jedinec se snaží

⁴⁶ Srov. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Výroční zpráva o extremismu a strategii boje proti extremismu*, [online].

nalézt svou vlastní cestu životem, řeší svou životní nejistotu, snaží se někam zařadit a uplatnit se. Mladý člověk se také nemusí strachovat o majetek a nemá starost o zabezpečení své rodiny. V tomto věku má ještě málo životních zkušeností, což vede k radikálním způsobům řešení krizových situací. Je také velmi citlivý k problémům ve společnosti.⁴⁷

⁴⁷ Srov. LANGMEIER, J. *Vývojová psychologie*, s. 172.

2.1.7 Volný čas

V první řadě je třeba asi vymezit pojem volného času. O volném času bylo popsáno mnoho papíru a články na toto téma vyšly v mnoha publikacích. A protože jde o dost důležitou věc v životě lidí, zabývalo a zabývá se jím a i mnoho pedagogů. A proto není lehké najít přesnou definici. Například v knize Jiřiny Pávkové *Pedagogika volného času* se píše: „Je to doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přináší nám pocit uspokojení a uvolnění. Běžně se sem zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty spojené s těmito činnostmi“⁴⁸. V *Pedagogickém slovníku* zas lze nalézt definici tohoto znění: „Je to doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku)“⁴⁹.

Historie volného času a výchova k němu má historické kořeny už někdy v 17. století. Řešení volného času a zájem o něj bylo spjato se změnami, které nastaly po skončení třicetileté války. Začal se měnit životní způsob obyvatel jak měst, tak i obyvatel žijících na vesnici. Lidé, zvláště ti bohatí, si začali pořizovat nebo budovat mimo městské hradby víkendové domy. Začaly vznikat vzdělávací, hudební nebo turistické aktivity. Tento vývoj začal oslabovat časovou převahu pracovní doby ve prospěch sféry volného času. Ten se začal profilovat do dvou směrů, které, i když už v jiné podobě, zůstávají do současnosti. Byly to aktivity s jednoznačným určením pro dospělé a sdružení a zařízení určená pouze pro mládež a děti.

I když byly některé spolky určeny pro dospělé i tak obracely svou činnost také na mládež a děti. Byly to například tělovýchovné aktivity (u nás z těchto aktivit vznikla organizace Sokol), které později rozvíjely další aktivity (knihovny, loutková divadla apod.). Co se týče mládežnických organizací, vznikaly skupiny, které dosáhly i mezinárodních rozměrů. Jde především o sdružení mladých křesťanských mužů a žen v Anglii a také skautské hnutí, které vniklo v počátku 20. století.

---

⁴⁸ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*, s. 13.

⁴⁹ PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*, s. 274.

V meziválečném období se už začal způsob trávení volného času diferencovat podle toho, na jakém území probíhal. V zemích západní a severní Evropy se za rostoucí, nikoliv však dominantní, pomoci státu rozvinuly dosavadní typy sdružení a zařízení. Už tehdy se tam začaly získané zkušenosti analyzovat, zobecňovat a celospolečensky docenovat. Druhým modelem se stávala sdružení a zařízení volného času, která stoprocentně ovlivňoval stát. To platilo zejména o tehdejším SSSR. Tam jejich vznik a činnost byly spjaty s přímým působením a vlivem státu, hlavně s jeho ideologií. Nebyla zde tudíž žádná možnost alternativního řešení. Meziválečné Československo se tehdy ideologicky přibližovalo k pokročilejším západoevropským zemím. Fungovala anebo tu začínala pracovat jak zařízení podporovaná státem (sociální, charitativní nebo zdravotnická zařízení), tak i dobrovolné a dobročinné organizace.

V poválečné době se volný čas a jeho trávení odráželo a rozvíjelo podle podmínek rozdělení kontinentu. V západoevropských zemích se pokračovalo v zásadách pluralismu. Rozvíjela se zájmová sdružení, za jejichž pomoci se rozvíjela síť hřišť, parků pro děti a další střediska volného času. Jejich rozvoj totiž podporovaly státní orgány. Souběžně s tím se ale rozvíjela i alternativní neformální hnutí dospívající mládeže. Byla to reakce nespokojené poválečné generace na její postavení ve společnosti. Oproti tomu v tehdejším Sovětském svazu pokračoval trend nastolený v předválečném období. Obdobný model se začal také uplatňovat i v dalších zemích socialistické části kontinentu.

V devadesátých letech 20. století se evropská společnost začala měnit, což mělo vliv i na trávení volného času. Zaniklo stávající politické uspořádání v Evropě, a proto bylo možno opět navázat mezinárodní kontakty a začít si vyměňovat získané a vyzkoušené poznatky. V postkomunistických zemích se do hnutí mladých opět vrátila pluralita. Stávající monopolní pionýrská organizace se stala jen jednou z většího počtu subjektů, které se mohly začít věnovat trávení volného času. Obnovily se opět organizace, které byly do nynějška zakazované režimem (zvláště Junák). Pro nově vzniklé a stávající organizace, ale nastaly do nynějška neznámé problémy. Musely začít reagovat na faktory, jako je nezaměstnanost anebo všelijaké závislosti mladých. Bylo také nutno řešit vznik konkurenčního prostředí. Střediska byla proto nucena pružně reagovat na vzniklé situace a svou nabídkou aktivit zaujmout mládež nebo jejich rodiče. Skončila totiž finanční závislost na státu a jen ta zařízení, která budou mít dost klientů, mají možnost dále kvalitně fungovat.⁵⁰

---

⁵⁰ Srov. PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*, s. 18-28,

Dalo by se tedy říci, že podle trávení volného času je možno hodnotit charakter a stav společnosti. Do jisté míry je to i ukazatel životního stylu. („Životní styl je typický způsob uspořádání činností, jednání lidí, vztahů, vědomí hodnot, norem a věcného prostředí ve společnosti, které je integrací životních způsobů jedinců.“)⁵¹⁾

To, jak se v současné době tráví volný čas, se neustále mění z důvodu rozvoje počítačů, internetu, mobilních telefonů a sociálních sítí. Tyto atributy se ve velké míře objevují především v neorganizovaném trávení volného času a díky informacím a kontaktům, které poskytují, může mít takto trávený volný čas i negativní vlivy. Oproti tomu při vhodně voleném trávení volného času se vytváří výchovné působení, které si děti ani neuvědomují. Je ale třeba dodržovat určitá pravidla, aby se toto působení neminulo účinkem. Takto trávený čas musí být pro účastníky pestrý, přitažlivý a hlavně musí vyvolávat pocit, že je dobrovolný.

V souvislosti s trávením volného času se také setkáme s termínem vrstevnická skupina. Je totiž pro člověka velice přirozené a potřebné se nějakým způsobem sdružovat s jinými jedinci a vytvářet kolektivy. Zejména u mládeže se tato iniciativa umocňuje nejvíce.

Vrstevnická skupina, je sdružení jedinců, které charakterizuje názorová a také někdy i věková blízkost. U mládeže pomáhá při socializaci a také při přechodu od dětské k dospělé roli ve společnosti. Každá vrstevnická skupina se řídí určitými normami a hodnotami, které její členové přijímají. Zejména v adolescenci je příslušnost k nějaké skupině důležitým činitelem ve způsobu trávení volného času. Jedinec si proto hledá skupinu, která by ho respektovala a přijala. Důležité jsou pak cíle a normy skupiny. Pokud jsou tyto normy v rozporu s etickými normami společnosti, je takové sdružování nežádoucí. Některé skupiny představují rizikové prostředí, které má vliv na vznik sociálně – patologických jevů.⁵²⁾

---

⁵¹⁾ PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*, s. 317.

⁵²⁾ Srov. KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*, s. 88 – 90.

2.3 Koncepce boje proti extremismu

Pro správný sociologický vývoj dítě je tedy nutné, aby byla ve společnosti nastolena vhodná preventivní strategie, která by obsáhla co největší spektrum rizikových skupin mládeže. Tato činnost bude neúčinnější, když budeme jasně definovat skupinu, na kterou chceme působit a podchytit prostředí, ve kterém se takto skupina nebo jedinec pohybuje.

Cílové skupiny mohou být:

- *hyperaktivní děti*
- *děti selhávající ve škole*
- *děti s poruchami chování*
- *děti zneužívané a týrané v rodinách*
- *děti z dysfunkčních rodin*
- *děti ze čtvrtí, kde je vysoká úroveň kriminality*
- *děti z rodin žijících pod hranicí životního minima*
- *děti z rodin, kde chybí otec*
- *děti s nedelikventním jednáním*
- *populace všech rodičů v komunitě*⁵³

A jelikož jako první na člověka v životě působí již zmiňovaná rodina, je důležité, aby v rámci prevence byl mezi dítětem a dospělým pozitivní emoční vztah. V rodině je nutná vzájemná důvěra, otevřenost, sympatie, porozumění a úcta. Pak je možné na dítě úspěšně výchovně působit. Ve většině bezproblémových rodin je uplatňován tzv. demokratický výchovný styl, což je jeden ze základních typů výchovy. Zde platí jasná pravidla, o kterých dítě může diskutovat a probírat je s dospělými, ale v případě, že jsou přijata, musí se jimi řídit. Tato pravidla nejsou despoticky nařizována, ale jsou přijata na základě demokratické a rozumné úvahy všech. Výhodou tohoto stylu je, že dítě se vyvíjí v svobodného a myslícího jedince, který má velkou šanci vyrůst v kvalitního dospělého jedince. Nevýhody této výchovy téměř nemá, klade na dospělé ale vyšší nároky. Působí totiž na děti tím, čím jsou a jací jsou, jsou pro děti vzorem, a proto na sobě musí především oni hodně pracovat.

---

⁵³ MATOUŠEK, O. *Mládež a delikvence*, s. 267.

Vedle demokratického stylu, existují ještě dva typy výchovy, je to styl liberální a autoritativní. V liberální výchově je vše dovoleno, nefungují diskuze, příkazy a argumenty, děti nic nemusí a nic se po nich nežadá. Výhodou je, že jsou děti „otřkanější“ a jsou samostatné, ale zase neumí překonávat překážky, chybí jim jistota. U autoritativního stylu dominují příkazy, chybí jakákoliv diskuse a rodiče moc nezajímají pocity a přání dětí. Výhoda tohoto stylu je v tom, že dítě jasně ví, co smí a co ne. Postrádá ale vlastní vůli a chybí mu schopnost riskovat a tvořit.⁵⁴

Mimo rodinu společnost sama prevenci řeší pomocí různých institucí. Pro veřejnost je asi neznámější instituce pod názvem „sociálka“ jinak Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). Je to odbor péče o mládež, jehož náplní je zastupovat zájmy dítěte mladšího 15 let. Dohlíží na problémové rodiny, zabývá se dětmi s vážnými poruchami chování nebo i těmi, které se dopustily trestného činu. Je zástupcem dítěte v řízeních, v nichž se rozhoduje o nezletilých dětech (např. jak bude vypadat výživné, kdo se o dítě bude starat, jak se bude vypadat styk rodičů s dítětem). V případě, že ambulantní zásahy jsou neúčinné a není-li jiné řešení, je pro dítě navrhována ústavní výchova, ochranná výchova nebo v případě trestného činu mladistvého je to výkon trestu odnětí svobody.

Ústavní výchova je výchovné opatření, které je nařízeno dle Zákona o rodině (č.94/1963 Sb.) nebo dle Zákona o soudnictví ve věcech mládeže (č.218/2003 Sb.) soudem, z důvodů výchovných (rodina nefunguje tak, jak má, důvodem může být např. alkoholismus rodičů) nebo sociálních, a to dětem do 18 let. Sociální důvody bývají většinou takové, že rodina se nechce nebo nemůže o dítě postarat. Děti jsou v takových případech umístovány do výchovného zařízení dobrovolně, na základě dohody mezi zákonnými zástupci, zástupcem zařízení a dítětem samotným.

Zařízení poskytující v ČR výkon ústavní výchovy je několik:

- a) kojenecký ústav a dětský domov pro děti do tří let věku
- b) diagnostický ústav
- c) dětský domov
- d) dětský domov se školou
- e) výchovný ústav
- f) domov pro osoby se zdravotním postižením

---

⁵⁴ Srov. ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*, s. 345.

Základním předpokladem ústavní výchovy je tedy vážné narušení nebo ohrožení výchovy dítěte.

Ochranná výchova uložena rozhodnutím soudu jako preventivní a resocializační opatření je uložena jedincům ve věku od 12 do 18 let podle Zákona o soudnictví ve věcech mládeže (č. 218/2003 Sb.) a to ze dvou důvodů:

a) dítěti ve věku 12-15 let, jenž spáchá trestný čin, za který lze dle Trestního zákoníku uložit výjimečný trest (tzv. dětští vrazi).

b) mladistvým pachatelům trestných činů, u kterých je předpoklad (společenská záruka), že ochranná výchova splní svůj účel lépe než uložení trestu odnětí svobody. Toto nařízení se uskutečňuje v těchto školských zařízeních:

- a) diagnostické ústavy
- b) dětské domovy
- c) dětské domovy se školou
- d) výchovné ústavy

Předpokladem ochranné výchovy je protispolečenský čin dítěte nebo mladistvého, který naplňuje skutkovou podstatu trestného činu. Pobyt je v tomto případě povinný, je nařízený soudem.⁵⁵

Nejradikálnějším zásahem do života mladého delikventa v případě jeho selhání v souvislosti s právním řádem našeho státu je vězení. Vězení už není prevence ale spíše symbol represe. Otázkou ale je, zda uvěznění je vždy tím správným řešením. Je sice pravdou, že na jedné straně se soud snaží o resocializaci odsouzeného, ale na straně druhé, je třeba vzít v potaz to, že vězeňské prostředí má i mnoho negativních účinků, které prohlubují asociální chování odsouzeného. „Někdy se přímo mluví o kriminogenním působení věznic, resp. o kriminální nákaze.“⁵⁶

Aby se tedy co nejlépe předcházelo výše uvedeným patologickým jevům, které je poté nutno řešit represí, je nutné pomocí určitých koncepcí nastavit mantinely jejich existence v rámci demokratické společnosti. S pomocí těchto koncepcí se hledají návody, jak omezit extremismus natolik, aby přestal představovat bezpečnostní riziko. Proto

---

⁵⁵ Srov. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ A TĚLOVÝCHOVY, *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy*, [online].

⁵⁶ MATOUŠEK, O. *Mládež a delikvence*, s. 172.

vláda České republiky prostřednictvím ministerstva školství vytvořila pětibodovou koncepci Strategie boje proti extremismu.

1) *Komunikací proti demagogii* – Síla extremismu spočívá v lidské nevědomosti. Jedinou možností, jak s ním bojovat, je komunikace, otevřenost a možnost použití alternativy. Jejich nejefektivnější zbraní je velmi efektivní a cílená propaganda. Proto je cílem Ministerstva vnitra ČR, Policie ČR a ostatních zainteresovaných institucí otevřeně, jednoduše a srozumitelně zprostředkovat ostatním to, kdo jsou extremisté, jaké jsou jejich cíle a jakým způsobem jich chtějí dosáhnout. Seznámit veřejnost s tím, že bezpečnostní složky jsou pro veřejnost partnerem a vysvětlit občanům způsob této obrany tak, aby ji pochopili.

2) *Vědomostí proti totalitářům* – Poučení lidé si dokáží vytvořit obranné mechanismy vůči nebezpečným myšlenkám. Škola má povinnost vysvětlit výhodu demokratické volby. Pedagogické působení musí být vedeno s důrazem na kritické myšlení, aby studenti byli schopni na základě svého úsudku dojít k pochopení myšlenek extremistů a totalitních ideologií.

3) *Jednotná protiextremistická platforma* – Boj proti extremismu není jen záležitostí Ministerstva vnitra a policie, ale i dalších nevládních subjektů. Jen v kooperaci s nimi lze nebezpečná hnutí eliminovat a odsunout je mimo hlavní dění. Cílem je tedy aktivně zapojit další resorty, ale i města a obce, akademickou sféru a nevládní instituce. Je také nutné nastavit konkrétní formy spolupráce a komunikace se samosprávou, ale i dalšími zainteresovanými subjekty.

4) *Odbornost a imunita* – Specialisté, kteří bojují proti extremismu, musí vědět, co mají dělat a dostat k tomu dostatečný prostor. Profesionalizace je výhodnější než paušální represe a lze ji dosáhnout cíleným vzděláváním. Cílem je tedy příprava odborníků, kteří mají dostatečné podmínky pro svou práci.

5) *Efektivně a korektně proti násilí* – Konkrétní pachatele trestné činnosti je nutné nekompromisně postihovat za efektivního využití stávajících prostředků a mechanismů. Úspěch této koncepce je spatřován pouze v cíleném a tvrdém postihu jedinců, kteří se dopouštějí porušování zákona, a v prevenci takové činnosti.⁵⁷

---

⁵⁷ Srov. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ A TĚLOVÝCHOVY, *Speciální školství – Strategie proti extremismu*, [online].

2.4 Shrnutí kapitoly Extremismus a mládež

Jak je vidět z informací, které poskytuje výše zmíněná kapitola, extremismus má k mladým lidem velice blízko. Mladí lidé, kteří prochází v době adolescence velice bouřlivým obdobím, jsou velmi „náchylní“ naslouchat názorům a podnětům ze svého okolí. Toto období je provázeno snahou o prosazování si svých názorů, snahou o odlišení se stávajícím konvencím nebo pocitem nepochopení od okolí. Celkově je to období vzdoru dospívajících vůči jejich okolí, o kterém jsou přesvědčeni, že jim nerozumí a omezuje je. Jsou totiž ve svých postojích velmi radikální, snadno ovladatelní a zmanipulovatelní. Proto hledají úniky pomocí různých alternativních řešení. Ta pak mohou u mladého člověka vyvolat aktivity vedoucí k tomu, že díky sympatizaci a vlivu radikálního nebo extremistického hnutí může začít experimentovat s nějakým patologickým chováním (alkoholismem, drogami, s útekem z domova, popř. se zločinem). A právě v tomto období by měli zvýšit svou aktivitu při výchově rodiče, škola a stát. Rodiče za pomoci školy, by měli svým dětem zprostředkovávat informace, které by vysvětlily nebezpečnost extremismu, právní důsledky těchto činností nebo také jeho historický a společenský základ. Tyto informace je nutné neustále aktualizovat a prohlubovat. Je také důležité, aby se rodiče více zajímali o volný čas svých potomků. A to nejen tím, že jim ho finančně zprostředkují, ale hlavně tím, aby se na něm i aktivně podíleli.

Dalším, kdo by s tímto problémem měl více pomoci, je stát. Měl by legislativně a finančně umožňovat školám a různým organizacím zřizovat střediska a programy pro trávení volného času a zároveň vzdělávat pedagogy a ostatní pracovníky, kteří se pohybují nebo pracují v prostředí, kde se pohybují mladí lidé. Popřípadě zahrnout do školních osnov možnost více řešit problematiku patologického chování.

Je pravda, že se tímto problémem zabývá mnoho institucí (např. ministerstvo vnitra, ministerstvo školství nebo Bezpečnostní informační služba ČR) a je vytvořeno několik fungujících preventivních programů, strategií nebo seminářů.^{58,59,60} Co jsou ale platná nařízení, metodické pomůcky nebo nějaké strategie, když na projevy extremismu a pů-

---

⁵⁸Srov. PROGRAM PREVENCE KRIMINALITY A EXTREMISMU, [online].

⁵⁹ Srov. ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮM, [online].

⁶⁰ Srov. MINISTERSTVO MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, *Jak zacházet s extremismem ve škole*, [online].

sobení na mladé lidi má velký vliv současná morálka a etika. Nejen komunistická ideologie, která nám, respektive rodičům současných mladých lidí, dokázala normy, jako je morálka a etika, řádně zohýbat, ale i současný společenský stav má za následek vytváření podhoubí pro expanzi extremistických myšlenek. Vždyť i téměř dvacetipětiletá demokratická vláda postavená na korupci, miliónových tunelech a zpronevěrách zvrhuje základní morální hodnoty, a tak vytváří prostředí pro čím dál tím větší množství nespokojených lidí.

Ale jelikož je mládež budoucností každé společnosti, je nutné tento problém nepodceňovat a nastavit mechanismy, které by pomohly k eliminaci extremismu tak, aby byly co nejúčinnější a vedly co nejkratší cestou k osvětě a nápravě.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo formou studia relevantních zdrojů popsat problematiku extremistických hnutí a jejich vliv na společnost. Zjišťoval jsem, zda existuje nějaká potencionální vazba mezi mládeží a extremismem a v případě jejího nalezení poukázat na možné faktory, které by mohly tyto vazby ovlivňovat.

I když je extremismus, pro svou "popularitu" velmi častým tématem v médiích, není jednoduché toto téma komplexně uchopit. Jen samotné vymezení a definování pojmů je značně obtížné. Proto je také nutné znát i historické souvislosti. Je to z toho důvodu, že je vyvoláván četnými příčinami a zasahuje do mnoha vědeckých oblastí, jako například do sociologie, politologie, náboženství, etiky, ekonomiky nebo je někdy dokonce i součástí politiky státu.

V práci je nastíněn obecný pohled na extremismus, terorismus a radikalismus. Je zde popsán vývoj těchto hnutí, pojmy, které s nimi souvisí, a také projevy a nebezpečí, které tyto myšlenky reprezentují.

Analyzováním získaných informací nelze konstatovat nic jiného, než že extremismus je hnutí, které je neslučitelné s demokratickým smýšlením a že jeho hrozbu nelze podceňovat. Je ale paradoxní, že extremistická hnutí a demokracie jsou jevy propojené a existují ve společnosti vedle sebe. Systém demokracie totiž nemá na rozdíl od diktatur dostatek mechanismů, které by ho ubránily proti těmto projevům. Je proto nutné, aby společnost proti takovýmto aktivitám postupovala aktivně a systematicky již při jejich prvních projevech. Stávající legislativa poskytuje dva druhy obrany, což je v první řadě prevence a druhá možnost je represe. Jelikož na problém extremismu je třeba nahlížet jako na celek, je nutné řešit jak jeho příčiny, tak i jeho následky. Tudíž je nutné prevenci i represu nastavit tak, aby do sebe zapadaly a navzájem na sebe navazovaly.

Ze získaných informací vyplývá, že faktory jako rodina, škola, volný čas nebo vrstevnická parta jsou v životě jedince velmi důležité a pro jeho vývoj zásadní. Proto je úkolem společnosti, aby za využití poznatků z věd jako je psychologie, sociologie, pedagogika a také z právního řádu vytvořila postupy, které by eliminovaly nežádoucí vlivy, které by mohly ovlivňovat život mladých lidí.

Závěrem lze tedy říci, že práce s touto tematikou může být použita jako zdroj informací pro ty, kteří se zajímají o extremistická hnutí a o možné vazby na současnou mládež.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOGRAFIE

BASTL, M. a kol., *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: Grada a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3797-3.

CARR, C. *Dějiny terorismu*. Praha: Práh, 2002. ISBN 80-7252-063-6.

ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: UK – Vydavatelství Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-52-34-3.

DANICS, Š. *Extremismus - hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X.

DANICS, Š. *Extremizmus, rasismus a antisemitismus*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 80-7251-204-8.

DAVID, V. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-524-9.

DUNOVSKÝ, J. a kol., *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Avicenum, 1995. ISBN 80-7169-192-5.

GÜNTER, H. *Fanatismus*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-183-5.

CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus*. Praha: Portál, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde a.s., 2001. ISBN 80-7201-265-7.

JUKLOVÁ, K. *Riziková mládež v současné společnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus 2006, ISBN 80-7041-044-2.

KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. Praha: SPN, 2010. ISBN 978-80-7235-446-7.

KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*. Praha: Victoria Publishing, 1997. ISBN 80-7187-034-X.

LANGMEIER, J. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0.

MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Blansko: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-7201-265-7.

MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9.

MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. ISBN 80-86008-34-7.

MATOUŠEK, O. *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-771-X.

NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0592-7.

NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*, Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.

NIKL, J. *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2000. ISBN 80-7251-033-9.

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.

PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2008. ISBN 80-7178-772-8.

SMOLÍK J. *Subkultury mládeže – uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

SMOLÍK, J. a kol., *Vybrané bezpečnostní hrozby rizika 21. Století*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5288-8.

PERIODIKA

ČÁP, J. *Československá psychologie*. Časopis pro psychologickou teorii a praxi, Academia, 1996, č. 6, s. 466 - 479, ISSN 0009-062X.

DOLEŽAL, J. X. *Když není průs...*, Reflex 37/1998, s. 6-8.

INTERNETOVÉ ZDOJE

ALTERNATIVNA KNIZNICA, *A-kontra, Anarchistický nepravdělník*, [online]. 1/2003, s. 40, [cit. 2012–10–21]. Dostupné na:
<http://www.kniznica.hnutie.org/kniznica/index.html>.
Dostupné na: <http://hledej.idnes.cz/clanky.aspx?q=extremismus>.

DENÍK REFERENDUM, *Extremismus narůstá*, [online]. © Vydavatelství Referendum s.r.o. 2013, [citace 2013-01-16]. Dostupné na:
<http://www.denikreferendum.cz/clanek/5872-extremismus-narusta-je-to-dusledek-stavu-spolecnosti-soudi-odbornici>

FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ, [online]. Týrané děti, *O týrání*, [cit. 2012- 08- 31]. Dostupné na: <http://www.fod.cz/>.

HROZBY EXTREMISMU/PŘÍLEŽITOSTI DEMOKRACIE, *Symbolika extremistických hnutí*, [online]. © ASI-MILOVANÍ, o. s., [cit. 2013–01–21]. Dostupné na:
<http://moznosti-demokracie.cz/odb-texty.html>.

HUČÍN, J. *Články Jakuba Hučína*, [online]. Psychologie extremismu. [citace 2012-12-16]. Dostupné na: <http://jakub.hucin.cz/extremismus.html>.

iDNES.cz [online]. © Copyright 1999 – 2013 MAFRA a. s., [cit. 2013–01–21]. Dostupné na: <http://hledej.idnes.cz/clanky.aspx?q=extremismus>.

KLUB PŘÁTEL GENERÁLA GAJDY, [online]. *Životopis gen. Gajdy (M. Nakonečný)*, © 2007-2012 Klub přátel gen. Gajdy [cit. 2012- 08- 31]. Dostupné na:
<http://radolagajda.cz/2011/08/01/zivotopis-general-radoly-gajdy-milan-nakonecny/>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽ A TĚLOVÝCHOVY, *Speciální školství – Strategie proti extremismu*, [online]. © MŠMT 2006-2012, [citace 2012-12-16]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/strategie-boje-proti-extremismu>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy*, [online]. © MŠMT 2006-2012, [citace 2012-10-16]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-o-vykonu-ustavni-vychovy>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽ A TĚLOVÝCHOVY, *Jak zacházet s extremismem ve škole*, © MŠMT 2006-2012, [citace 2012-11-17]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/jak-zachazet-s-extremismem-ve-skole-tema-extremismu-a>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Bezpečnostní hrozby, EXTREMISMUS*, [online]. © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky, [citace 2012-12-16], Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=47368&doctype=ART&chnum=4#sidecol>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Výroční zprávy o extremismu a strategii boje proti extremismu*, [online]. Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2011, vyhodnocení plnění Koncepce boje proti extremismu pro rok 2011 a Koncepce boje proti extremismu pro rok 2012 (pdf, 4,3 MB), © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky [citace 2012-11-16]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>.

NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ, *Metodický materiál EXTREMISMUS*, [online]. Brno 10/2009, [cit. 2012- 10- 25]. Dostupné na: <http://portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>.

ORGANIZACE PRO OMOČ UPRCHLÍKŮM, *Boj proti rasismu, xenofobie a extremismu ve Střední Evropě*, [online]. ISBN 978-80-905255-0-4, [cit. 2013-01-11]. Dostupné na: http://docs.opu.cz/Brozura_extremismus_final_CZE_web.pdf.

PROGRAM PREVENČE A KRIMINALITY, *Program Úsvit*, [online]. © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky, [cit. 2013-01-11]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/program-prevence-kriminality-a-extremismu-usvit.aspx>.

REXTER – ČASOPIS PRO VÝZKUM RADIKALISMU, EXTREMISMU A TERORIZMU, *Extremismus subkultur mládeže*, [online]. © 2009-2012, CBSS, o. s. |Realizace V2c.z| RSS |ISSN 1214 – 7737. [citace 2012-11-16]. Dostupné z: < <http://www.rexter.cz/extremismus-subkultur-mladeze/2006/05/01/>>.

ÚSTECKÝ DENÍK. CZ, *Od 13 hodin protestují ve Varnsdorfu radikálové*, [online]. Copyright © VLTAVA-LABE-PRESS, a.s., [cit. 2013-01-21]. Dostupné na: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:U8bH4pP41bQJ:ustecky.denik.cz/zpravy_region/sledujeme-od-hodin-protestuji-ve-varnsdorfu-3770.html+m%C3%ADtink+DSSS+ve+Varnsdorfu,+ze+dne+29.+1.+2012&cd=18&hl=cs&ct=clnk&gl=cz.

ABSTRAKT

ŠINDELÍŘ, P. Extremistická hnutí – rizikový faktor současné mládeže. České Budějovice 2013. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologické a sociální etiky. Vedoucí práce PhDr. Roman Míčka, Th.D.

Klíčová slova: Extremismus, radikalismus, terorismus, mládež, volný čas, rodina, vzdělání, koncepce boje proti extremismu.

Tato bakalářská práce se zabývá problémem extremismu ve společnosti a především jeho vlivu na mládež. Práce ve svém začátku řeší pojem extremismus, jeho členění, uvádí základní směry a nejběžnější a nejčastější společenské projevy. Řeší projevy jak v rovině morální, tak i v podobě porušování právních norem.

Dále se poukazuje na mládež, jako jednu z nejohroženějších skupin tímto problémem. A to jak v souvislosti s věkem nebo vzděláním, tak i v kontextu rodinných poměrů. Taktéž je zmíněn i aspekt v rovině psychických, biologických nebo sociálních otázek. Úvahy se opírají o literaturu zabývající se tímto tématem a taktéž o statistické údaje z relevantních zdrojů. Závěr práce je věnován stávající a možné koncepci při řešení tohoto společenského problému.

ABSTRAKT

Extremistic Movement – a Risk Factor for Contemporary Youth.

Key words: Extremism, radicalism, terrorism, youth, spare time, family, education, concept of combating of extremism

The bachelor thesis concerns the problem of extremism in the society and especially its influence on youth. The first part of the thesis defines the term extremism, describes its division and main streams and the most common social manifestations. It shows its manifestations in violating both moral and juridical laws.

Young people are among the most endangered groups in population in context of age and education, but also due to the influence of family situation. The influence of psychical, biological and social aspects is also considered. The source of information is literature as well as statistical data from population. In the conclusions section, I tried to find possible concept of solving this problem